

Marinkás György:

Oktatási célú etnikai adatgyűjtés és a szegregáció helyzete egyes nyugat- és közép-kelet-európai országokban

Vékony jégen táncol az a jogalkotó, amely faji- és/vagy etnikai adatok deszegregációs célú gyűjtését írja elő. Tekintve a negatív történelmi tapasztalatokat, illetve azt a tényt, hogy ilyen adatok gyűjtése jogilag igen körültekintő, számos garanciális elemet magába foglaló szabályozást igényel, talán nem véletlen, hogy a tanulmányban vizsgált országok egy részében – jellemzően a nyugat-európai országokban – a jogszabályok kategorikusan tiltják a faji és/vagy etnikai származásra vonatkozó adatok oktatási célból történő gyűjtését. A kelet-közép-európai országok egy részében, ezzel szemben, vagy kifejezetten törvényi előírás alapján, vagy pedig a törvényi szabályozás adta mozgástéren belül, a jogalkalmazó döntése alapján gyűjtenek faji- és/vagy etnikai adatokat deszegregációs célból. A téma aktualitását leginkább az jelzi, hogy Magyarországgal és Szlovákiával szemben jelenleg is kötelezettségszegési eljárás van folyamatban, amelyben az Európai Bizottság e szabályok meglétét kéri számon.

A tanulmány vizsgálja a kiválasztott országokban, hogy létezik-e a faji- és/vagy etnikai adatok deszegregációs célú gyűjtésének gyakorlata, és amennyiben igen, kik az adatkezelésre jogosultak, illetve, hogy a szabályozásban érvényesül-e a célhoz kötöttség elve. A cikk elemzi továbbá az oktatási szegregáció létét és mértékét azon országokban, amelyek hivatalosan tagadják a jelenség létezését, annak érdekében, hogy az oktatási célú etnikai adatgyűjtés és az iskolai szegregáció léte közötti – esetleges – összefüggéseket feltárja. Végül, de nem utolsó sorban, jelen cikk célja az is, hogy bemutassa a deszegregációs célú – vagy ahogyan egyes országokban címkézik, az inkluzív oktatást elősegítő – konkrét jogszabályi rendelkezéseket és azok gyakorlatban történő alkalmazását, valamint a magyar jogalkotó számára is megfontolandó jó gyakorlatokat.